СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 43 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го ЛЮТОГО 1950. No. 43. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 23, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПОЛІЦІЯ МОЖЕ ПЕРЕВОДИТИ ТРУС БЕЗ СУДОВОГО НАКАЗУ

Вашингтон, 20 лютого. — Верховний Суд Злучених Держав 5 голосами проти 3 рішив, що поліція може увійти до мешкання і переводити розшуки в обмеженій мірі такої людини, яку вона законно арештувала, щоб найти докази її злочинности. Як далеко може йти поліція в цій справі, суд не поклав засад. Суддя Фелікс Франкфуртер, який голосував проти цього, заявив, що таке рішення викривлює в самій основі Четверту Поправку до Конституції, яка забороняє поліції входити до мешкання без писаного судового наказу (search warrant).

Верховний Суд вирішив другу подібну справу в зовсім протилежнім напрямі, а це, що власник мешкання може заборонити вступу міському інспекторові здоровя, якщо він не викажеться судовим наказом. Це рішення запало 6 голосами проти 2.

Рішення, що поліція може увійти до мешкання арештованої людини, відноситься до одного торговця поштовими марками, який вже давніше продавав підроблені чи „перероблені" марки і потім був арештований на підставі судового наказу. Суддя Шерман Минтон, який представляє більшість членів Верховного Суду підчас голосування, твердить, що нема формули, яка могла б точно означити, коли є розумні причини до трусу. Цю справу треба лишити до вирішення поліції в кожному випадку.

Третя важлива справа, якою займався Верховний Суд попри дві згадані, це була справа депортації моряка, який дістав відпустку з китайського корабля на перебування на американському континенті впродовж 29 днів, одначе не вернувся на час. Коли поліція його приловила, іміґраційна влада хотіла депортувати його на підставі закона іміґраційного з 1917 р., який дозволяв на безпосередню депортацію моряків. Адвокат моряка покликався на закон з 1946 р., який приписує правильне поступування перед депортацією.

МАЙНЕРИ, НЕ ЛУЇС ВИНУВАТІ В НЕПОСЛУСІ СУДОВІ.

Вашинґтон. — Федеральний Дистриктовий Суд признав страйкуючих 375,000 шахтярів винуватими в непослусі судові, а не голову майнерської юнії, Джана Л. Луїса і поновив наказ для вуглекопів вертатися до праці, заки буде заключений контракт між підприємцями й юнією. Попереднього разу суд признав Луїса винуватим і покарав грошевою карою його й юнію за те, що шахтярі не залишили страйку.

РЕСПУБЛІКАНЦІ НАДІЮТЬСЯ ЗІБРАТИ ПІВ МІЛІОНА З ОБІДУ.

Олбені, Н. Й. — Предсідник стейтового Республіканського Комітету, Вилієм Л. Пфайфер, надіється зібрати $500,000 на партійний фонд з нагоди обіду, плянованого на 4 травня в готелі Валдорф Асторія в Ню Йорку. Він думає, що поодинокі учасники обіду заплатять по $100 за місце для себе, а крім того куплять ще один квиток для когось іншого, хоч при столах не буде місця. Цю справу передискутовано вже з іншими членами екзекутиви й одобрено.

ЕКСПЕРТИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ШТУЧНИЙ ДОЩ.

Ню Йорк. — Ще заки почалися теперішні морози, управа міста Ню Йорку почала випитувати експертів, чи можливе викликати штучний дощ у таких околицях, в яких находяться збірники воти для вжитку міста. Ця справа стала тепер ще більш актуальною, бо 6 ступнів морозу без сніговії не дає надії на природний зріст стану води і найближчий теплий сезон може спричинити водну кризу для великого міста. Посадник міста Вилйем О'Двайер доручив науковцям-метеорологам призбирати подробиці такого „підприємства". Зате директор нюйорського бюра погоди, Ернест Дж. Крісті, заповідає, що не треба спішитися зі штучним дощем, бо в березні прийдуть природні дощі, які наповнять водні збірники.

РОЗПОЧАЛИ ТИЖДЕНЬ БРАТЕРСТВА.

Ню Йорк. — Урядово відкрилиТиждень Братерства в ратуші при співучасти посадника міста й голови міської ради та 500 шкільних дітей, „Тиждень" має на меті поширити переконання про потребу релігійної і всякої іншої толеранції. Місто Ню Йорк, в якому можна найти колонії всіх національностей і віровизнань світу, найкраще надається на студії такої справи.

СЕНАТОР ГОТОВИЙ НАЗВАТИ ПО ІМЕНІ БОЛЬШЕВИКІВ У ДЕПАРТАМЕНТІ СТЕЙТУ.

Вашинґтон. — Сен. Джозеф Р. МкКарті, республіканець з Висконзин, заявив у сенаті, що він готовий подати імена 57 працівників у департаменті стейту, яких він підозріває в в комунізмі. Коли його визвав сен. Скат В. Лукас, демократ, щоб він це зробив якстій, він відповів, що зробить це на тайнім засіданні комісії. Не зважаючи на те він відчитав „випади", з департаменту стейту, без подання імен, одначе виявилося, що багато осіб, які брали участь у випадках, вже не працюють в уряді.

ЗА ОДНОГО КОМІСАРЯ ДЛЯ АТОМОВИХ СПРАВ.

Вашинґтон. — Дейвид Ліліенктал, недавній голова Комісії Атомової Енергії, вийшов з думкою, щоб на чолі атомових справ Злучених Держав поставити одного комісаря з правом вирішування замість дотеперішньої ради з пятьох осіб. Він каже, що одна людина має право наказу і тоді справи можна полагоджувати справніше. Крім того головний комісар може говорити авторитативно з різними конґресовими групами в важливих справах, які треба вирішувати швидко. Не є виключене, що президент візьме цю думку до застанови при назначенні наступника по Ліліентали.

ОПІНІЯ ПРОТИ ПЕРЕГОВОРІВ З МОСКВОЮ

Вашингтон, 20 лютого. — Політика Трумана й Ачесона, щоб не їхати до Москви на переговори в справі контролі атомової зброї, дістала підтримку від республіканського сенатора Генрі Кабота Ладж Мол. з Масачусетс. У промові в повнім сенаті Ладж виявив думку, що зближення до Совєтів для започаткування переговорів у цій справі тільки зробить саму війну ближчою. Це тому, що Москва вважає майже кожну спробу зближення за слабість Америки, а крім цього переговори однако покінчаться на нічім і тоді прилюдна опінія спалахне обуренням яке тільки приспішить вибух стріляної війни. Подібну думку висловили ще раз керуючі урядовці в департаменті стейту.

ЕВРОПЕЙСЬКІ ПОЛІТИКИ ЗА ОБЄДНАННЯ КОНТИНЕНТУ

У Ню Йорку оприлюднив Вилйем Донован, голова Американського Комітету для Обєднання Европи, опінію европейських і інших провідних політиків в справі переведення в діло такого обєднання. Він подав до відома думку й імена 32 европейських лідерів, які схиляються до цієї ідеї. Думки не всі однакові, одначе мають одну ціль на оці, а це оборону Европи перед наїздом.

АРҐЕНТИНА КОНФІСКУЄ ВВЕСЬ ГАЗЕТНИЙ ПАПІР

Буенос Айрес. — Уряд Арґентини сконфіскував всі запаси газетного паперу, які вже находяться в руках видавців або які мають бути постачані їм або посередникам з закордону. Наказ, виданий президентом Хуаном Пероном, тільки скріплює існуючий стан, бо контроля над газетним папером існувала від липня 1949 р. Її виконувало урядове Бюро Інформацій. Розпорядок президента дає доручення міністерству внутрішніх справ зменшати обєм газет, „якщо зайде потреба". Інформаційне Бюро має теж право обмежувати кількість примірників друкованих газет, щоб не марнувати непотрібно газетного паперу.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ В ПУБЛИЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ В НОТЛІ, Н. ДЖ.

Нотлі, Н. Дж. Місцева американська преса віддала багато місця згадці про виставку української книжки в місцевій Публичній Бібліотеці, влаштованій старанням відомої і активної нашої громадянки, п-ні Марії Семенини, дружини інж. Семенини, перекладчика на англ. мову Франкового „Мойсея". Виставку відкрито в дні 2-го лютого і вона триватиме до 1-го березня, кожного дня, крім суботи і неділі, від год. 9-тої рано до 6-тої ввечорі. Вона робить дуже гарне враження та має багато інформативного матеріялу про Україну і її культуру.

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР В. ЛЕСИЧА В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк, 21 лютого. В рямках щотижневих сходин Літературно - Мистецького Клюбу виступить в найближчий четвер, 23-го лютого в год. 7:30 в домівці Клюбу при 101 Евеню „А" поет Вадим Лесич. Вступне слово виголосить Юрій Косач.

27 ЛЮТОГО РЕЧІТАЛЬ Р. САВИЦЬКОГО У ФИЛЯДЕЛФІЇ

Филаделфія, 20 лютого. В наступний понеділок, 27-го лютого, відомий наш піяніст проф. Роман Савицький виступить зі своїм речіталем в рямках фортепіянового концерту одної з найкращих місцевих музичних шкіл, Сетлемент Мюзік Скул, де проф. Савицький має власну клясу кільканадцяти талановитих американських студентів. В програмі концерту проф. Савицький виконає, крім Бетговена, Шопена, Ліста і Дебюссі, також низку українських композиторів.

ВОЄННИЙ СТАН З НІМЕЧЧИНОЮ БУДЕ ПРОДОВЖЕНИЙ

Вашингтон, 20 лютого. — Злучені Держави противляться покінченні воєнного стану між Західними державами й Німеччиною і в цій справі ведуться переговори з Англією й Францією. Америка не готова на такий крок тому, що досі існують ще деякі воєнні закони, які мають силу в Злучених Державах і на місце таких законів нема ще нікочо готового. Над новими законами мусів би попрацювати Конґрес, а це забере часу. Понад те Західні держави вважають, що покінчення воєнного стану з Німеччиною під теперішню пору не принесло б багато користи. Тільки, якщо б Росія проголосила покінчення воєнного стану в своїй зоні Німеччини, тоді Західні держави бусіли б і собі щось зробити.

ДРУГИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ У БРАЗИЛІЇ

КОНҐРЕСОВИЙ СЕКРЕТАРІЯТ — НОВА ЦЕНТРАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ БРАЗИЛІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Понта Гросса, Парана. — В днях 11-12 лютого ц.р. відбувся тут Другий Конґрес Українців у Бразилії, скликаний Товариством Прихильників Української Культури (ТПУК). В Конґресі взяли участь умандатовані делеґати від 25 філій ТПУК, від 13-ох українських громад-кольоній, де нема ще зорганізованих товариств, і від 6-ох інших самостійних організацій і установ. Вони репрезентували до 80% всього українського загалу в Бразилії.

Заступлені були 4 провінції Бразилії, в яких скупчено живуть українці: Парана, Санта Катарина, Сан Павло і Мінас Жерайс. З інших провінцій, як Ріо-де-Жанейро і Ґояз, наспіли привітальні побажання та заяви солідарности з постановами Конґресу.

В ході дводенних нарад і дискусій, які стояли на дуже високому рівені, обговорено цілість українського життя в Бразилії, головно його дальший культурно-освітній і економічний розвиток.

У внутрішньо - організаційних питаннях Конґрес рішив перевести деякі зміни, а саме: Конґрес постановив на майбутнє звільнити Центральний Виділ Т-ва Прихильників Української Культури від обов'язків репрезентації українців у Бразилії, а покликати до життя Конґресовий Секретаріят, як репрезентаційний орґан, що тісно співпрацюватиме з ТПУК і іншими організаціями. До Конґресового Секретаріяту вибрані: о. Микола Іванів ЧСВВ, інж. Микола Макушенко, п-і Марія Мудрик, проф. Орест Лісинецький і ред. Микола Гец. В міру потреби цей склад Конґресового Секретаріяту буде доповнений представниками інших товариств чи громад, незаступлених на Конґресі, якщо ті визнають його постанови.

На кінець конґресових нарад відбулися Загальні Збори Т-ва Прихильників Української Культури. До Центрального Виділу ТПУК увійшли: о. Мелетій Камінський — голова, проф. Олег Ґабрусевич і дир. Андрій Мудрик — заступники, п. Семен Редька і проф. І. Боднарчук — секретарі. п. Михайло Гаврилишин та інж. І. Посацький — касієри.

ВИСТУП КВІНТЕТУ БАНДУРИСТІВ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ІМПРЕЗІ

Ню Йорк, 21 лютого. Минулої неділі, 19-го лютого, Квінтет Бандуристів під проводом С. Ганушевського виступив з концертом українських пісень в програмі „Тижня Братерства', влаштованому УWCA в Брукліні, на якому головним бесідником був д-р Бенджемин Ф. Каррутерс з відділу Людських Прав в Об'єднаних Націях. Виступ бандуристів, що відспівали 6 пісень, зробив незатерте враження на американців, що й підкреслив д-р Карритерс в своїй промові, стверджуючи, що „в піснях цих прекрасних артистів він відчув чудовий дух українського народу" та що „через їх музику промовляє український нарід". В друкованій програмці імпрези окрему згадку віддано не тільки самим бандуристам, але й всьому українському народові та його змаганням до волі. Бандуристів представив д-р Б. Карпевич. Цей сам Квінтет (гл. фото на стор. 4) виступить в найближчу неділю в Національнім Домі в Брукліні, а в п'ятницю, 3-го березня, в авдиторії св. Юрія в Ню Йорку.

В НАСТУПНУ НЕДІЛЮ РАДІОВИСТУП Т. ТЕРЕНА

Ню Йорк, 20 лютого. В найближчу неділю, 26-го лютого, відомий наш оперовий співак, Баритон Теодор Терен, матиме радіоавдицію зі станції WNYC на хвилі 830 метрів і WNYC-FM. В програмі радіоконцерту, що триватимє від год. 6:30 до 6:45 ввечорі, є композиції Дуранте, Масне, Р. Штравса, Гайворонського і Мусорського. З композицій Гайворонського артист відспіває пісню „Ой, нагнувся дуб високий". На фортепіяні, на його запрошення, акомпаніюватиме йому наша новоприбула піяністка, Леся Вахнянин.

МАДЯРИ ДОМАГАЮТЬСЯ „ВАЖКОЇ КАРИ" НА ВОҐЕЛЕРА

Будапешт, 21 лютого. — Комуно-мадярський державний прокуратор домагався вчора „важкої кари, яка відповідала б його злочинові" на американського громадянина Роберта Воґелера, судженого тут разом з одним британським громадянином і двома мадярами за шпигунство в користь західних держав. Воґелер, що був заступником предсідника Міжнародної Телефонічної і Телеграфічної Компанії, подібно як і всі інші обвинувачені „признався" до вини та прохав злагіднюючих обставин. Потверджуючи свою розвідчу активність в Мадярщині, він рівночасно назвав цілий ряд інших осіб, що занімались збиранням або організацією політичних, військових і господарських інформацій в Мадярщині, в цьому теж американського військового аташе, полк. Джеймса Крафта та американського заступника авіяційного аташе, мейджора Донелда Ґриффіна. Вважається, що всі названі Воґелером особи негайно дістануть мадярське урядове домагання, щоб вони залишили країну. Домагаючись „важкого покарання" для Воґелера, прокуратор не вимагав кари смерти, домагання якої він видвигнув відносно двох мадярських підсудних. Вирок має бути проголошений сьогодні.

АМЕРИКА І СОВЄТИ ОДНАКОВО ЗАГРОЗЛИВІ ДЛЯ ЕВРОПИ — ТВЕРДИТЬ ФРАНЦУЗ.

Париж, 21 лютого. — Відомий французький письменник і полеміст, Франсуа Мавріяк, надрукував вчора в консервативному „Фіґаро" статтю, в якій твердить, що Америка і Совєти „у великій мірі" подібні до себе соціяльно та що обидві ці країни становлять однакову загрозу для Европи. „Не те, що відрізняє Америку і Совєтський Союз, але те, що вони мають спільного повинно нас лякати" — твердить він. Американсько-совєтську подібність він бачить в „спільній вірі в машину" та розвиток, що стандоризує людину.

МОСКОВСЬКЕ РАДІО НАЗИВАЄ ЧОРЧИЛА „ЗАКЛЯТИМ ВОРОГОМ".

Лондон, 21 лютого. — Московська радіовисильня в програмі для Франції назвала вчора Винстона Чорчила „заклятим ворогом Совєтського Союзу", пригадуючи його відношення до Росії від початку його політичної карієри. Чорчил, між іншим, в своїй останній промові рекомендував „ще одну розмову" зі Совєтами в справі міжнародної контролі атомічної енергії.

ЕСПАНСЬКА ЦЕНЗУРА ПАПСЬКОГО ПОСЛАННЯ В СПРАВІ ЦЕНЗУРИ.

Мадрид, 21 лютого. — В архи-католицькій Еспанії ще досі не проголошено послання Папи Пія, виголошеного до Міжнародного Конґресу Католицьких Журналістів минулої п'ятниці. Листа задержала еспанська цензура з огляду на виступ Папи проти цензури. Проте, листа мали б таки опублікувати в найближчих днях, хоча про нього еспанці вже довідались зі закордонних радіоавдицій.

В ЗВІТІ О. Н. СТВЕРДЖУЄТЬСЯ НАЯВНІСТЬ ТОРГІВЛІ НЕВІЛЬНИКАМИ.

Лейк Соксес, 21 лютого. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй, Триґве Лі, передав спеціяльней комісії в справах невільництва меморіял, в якому стверджується, що в деяких країнах ще досі практикується торгівлю невільниками, хоча і не в середньовічному розумінні. На першому місці під цим оглядом є Китай, де торгується головно дівчатами. В Сінґапурі, наприклад, перепродується молодих дівчат в ціні до 2,000 долярів, куплених від батьків за 2 до 20 долярів. Торгівля дівчатами практикується теж і в інших частинах тої великої країни. В звідомленні стверджується, що дівчат там купується не тільки для проституції, але дуже часто теж як майбутню невістку. Бідні китайські родини часто рятують цим себе і свою дитину від голодної смерти.

ФРАНЦУЗЬКЕ ВІЙСЬКО НАВАНТАЖУЄ КОРАБЛІ З ПОСТАЧАННЯМ ДЛЯ ІНДОКИТАЮ.

Ля Рошель, Франція, 21 лютого. — Французький уряд почав використовувати військові частини для навантажування кораблів харчами, автомобілями та іншим вирядом для своєї залоги в Індокитаю, як портові робітники, під впливом большевицької пропаганди, відмовилися від цієї роботи. Сильні відділи поліції рівночасно охороняли кораблі перед можливими комусістичними саботажами.

СОВЄТИ ПРОДОВЖУЮТЬ КОМУНІКАЦІЙНІ ТРУДНОЩІ З БЕРЛІНОМ.

Берлін, 21 лютого. — Не зважаючи на всі західні протести, совєтські власті в Німеччині продовжують робити всілякі труднощі в комунікації між західними зонами і Берліном, зокрема щодо транспорту старих металів. Зі задержаних поверх 20 автомобілів з таким вантажем досі звільнено тільки частину а інші ще держиться без будь-яких вияснень.

ПЕРША ВИСАДКА ІТАЛІЙСЬКИХ ВІЙСЬК В СОМАЛІ.

Рим, 21 лютого. — Вчора в порті Моґадісціо в Сомалілх висадився перший відділ 1000 італійських вояків, що мають перебрати від британців знову адміністрацію цеї передвоєнної італійської колонії. Висадка відбулася без будь-якого інциденту. Порядку берегли британські вояки.

21,000 КОМУНІСТІВ В ІНДОКИТАЮ.

Сайґон, В'єт-Нам, 21 лютого. — Французькі війська захопили від большевицьких партизанів таємні документи, з яких, між іншим, виявляється, що комуністична партія Індокитаю має тепер 21,000 членів. З цего виходить, що ця п'ята колона в тій країні збільшилася на 5,000 нових членів, в порівняні з 1948 роком.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТИЖДЕНЬ БРАТЕРСТВА

Живемо в країні свободи. Так думають американці й вірять у це. Так думають про Америку і ті, що переплили океан і поглянули на Статую Свободи, заки ще вступили на американську землю. Проте всюди, куди не обернемось, читаємо пригадку в різного роду оголошеннях, розміщених навіть по собвеях, автобусах, парках і т. п., що замало свободу здобути, її треба ще здобувати кожного дня...

Свобода це така цінність — пригадують нам — яку треба постійно охороняти, за яку треба постійно дбати і здійснювати її кожного дня і на кожному кроці.

Уже самі ті перестороги, з якими ми в цій країні свободи так часто стрічаємось, вказують нам, що замало свободу любити і замало свободолюбні кличі в конституцію вложити. Ще треба навчитись, як на свободі по свобідному жити. Цього мистецтва — вміння жити на свободі — вчаться американці від довгого, дуже довгого часу. Чим краще й глибше приглядаються вони свому життю, тим більше завважують недомагань. Вони ж розуміють, в чому властива суть ідеалів свободи! Американці знають, що їм ще далеко до такого поступу, який можна б вважати здійсненням їх ідеалів. Одначе на шляху свого розвитку вони вдоволяються тим, що постійно йдуть вперед та що в Америці ще краще й вільніше жити, як деінде.

У тижні, в якому святкуємо память „Батька своєї країни", змагаємо до зліквідування між нами деяких таких недомагань, які Юрій Вашингтон вважав дуже шкідливими для мирного розвою, а навіть цілості Злучених Держав. Це справа мирного співжиття різних етнічних, расових та релігійних груп, з яких складається ця країна. Ясно, що передумовою такого мирного співжиття мусить бути однакове відношення одної групи до другої. Тому саме не повинна тут мати місця ніяка національна, расова чи релігійна дискримінація, ніяка расова вижчість чи нижчість. Але, на жаль, так воно ще не є. Тому теж скоро прийнялась щаслива думка, яку підняв один католицький священик в 1934 році, щоб призначити один тиждень у році на пропагування братерства, а властиво на такі діяння, які такому братерству американських громадян пособляли б.

Пропагуванням братерства займається Краєва Конференція Християн і Жидів, а здійснюють ту ідею різні організації на місцях, відповідно до засобів і обставин. Чим і як можуть прислужитись американські українці ідеям, пропагованим у „Тижні Братерства", може послужити опінія, яку висказав у цій справі д-р Бенджамин Ф. Керротерс, представник Комісії Людських Прав в Обєднаних Державах, послухавши, як грають і співають наші славні Бандуристи, і то якраз на святі „Братерства". Він заявив, що якраз ця пісня і гра вдаряє у найделікатніші струни людського серця та робить людей благородними, братами. Тому й надається найкраще до таких свят.

„Тиждень Братерства" вказує нам, американським українцям, теж і на потребу поширювати братерство в першу чергу між нами самими. А думаємо тут про правдиве братерство, а не те, що призначене для святочних промов. Думаємо про братерство, про яке не тільки говориться на святах, але яке здійснюється у нашому особистому й громадському житті.

Залізна гора під контролею З. Д. А.

Дві майже фантастичні вістки появилися одна по одній минулого тижня й обидві мають незвичайне значення щодо продукції стратегічних воєнних матеріялів. Перша, це відкриття залізної гори, вартости десять біліонів долярів. Друга це винахід приладу для виробу сталі впродовж 12 мінут без перетоплювання заліза у дотеперішніх вогницях. Ця друга справа займає покищо радше науковців, але перша вже настільки назріла, що про неї можна прилюдно говорити.

З кінцем другої світової війни стало відомим, що Злучені Держави вичерпують свої запаси залізної руди, які находяться в околиці Горішнього Озера в пасмі гір Месабі, на границі Канади. На випадок потреби осталися ще поклади таконіту, які містять мало заліза і на яких експлуатацію треба багато грошей. Друга резерва заліза, а це в Лябрадорі, належить до Канади і положена далеко на півночі. Як підприємці, так і уряд Злучених Держав найшлися в критичнім положенні, якщо йдеться про заспокоєння велетенських потреб заліза й сталі.

Сталеве підприємство Бетлегем Стіл Корпорейшен мало в тому часі доволі великі копальні залізної руди в південно - американській республіці Венесуелі, одначе їх запаси були вже наперед обчислені і їх вичерпання було передбачене. Конкуренційне підприємство, Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен, передбачуючи кризу, вислало знавців у різні країни світу для прослідження покладів залізної руди. Вони розїхалися до Канади, Аляски, Марока, Тунісу, Альжиру, Західного побережжя Африки, Бразилії, Куби, Мексика, Порто Ріка, Бритиш Колумбії — коротко від північних підбігунових околиць — Арктиди — до гарячих надрівникових просторів. Геологи їздили літаками, щоб з повітря приглядатися будові земної поверхні. Щойно в квітні 1947 р. вдалося їм відкрити залізне зложжя в горі, званій Сера Болівар, у Венесуелі, з таким багатством чистого заліза, якого досі ще ніхто в світі не відкрив. Кей Боррел, геолог підприємства Юнайтед Стейтс Стіл, каже, що після ствердження містоти заліза в горі Сера Болівар, він попав у гістерію.

Металь в цій горі не прикритий ніякою поволокою землі, дає майже чистий чавун, тобто залізо, яке дістається вже після перетоплення руди. Є це самий вершок гори, довгий на півтори американської милі, широкий на одну милю, а глибина зложжя сягає до 550 стіп. За правдивими обчисленнями звідти можна буде діставати по 15 мільйонів тон заліза кожного року аж до року 2,000. Вартість залізної гори Сера Болівар обчисляють на десять біліонів долярів, тобто вчетверо більше ніж виносить досі вартість золота, видобутого в Каліфорнії від часу його відкриття коло Суттерс Мил в 1848 р.

Після відкриття й тимчасових помірів і обчислень підприємство Юнайтед Стейтс Стіл зголосило згідно з законом республіки Венесуелі пре-генсії до власности на 50 років, тому, що Сера Болівар лежить в околиці зовсім вільній. Та з цією хвилиною уряд змінив клясифікацію цеї території й Юнайтед Стейтс Стіл дістала дозвіл на експлуатацію на 40 років з правом віднови. Скільки уряд дістав за цю концесію, не сказано. На всякий випадок американські підприємці й науковці вміли походити коло бизнесу так дбайливо, що само відкриття й признання права власности до залізної руди втримано у великій тайні від самих початків, отже від квітня 1947 р. аж до початку 1950 р., як було умовлене.

Упродовж того часу Юнайтед Стейтс Стіл поробила всі потрібні пляни до експлуатації руди. Тому, що гора лежить на вершку гірського пасма, треба вимостити шлях для перевозу заліза чи там руди до ріко Оріноко, положеної у віддалі 40 миль на північ. Звідти мали б перевозити чавун рікою до західньої пристані над Карібським морем і щойно звідти до Злучених Держав. Одначе є ще й другий плян: побудувати коштом $150,000,000 залізничий шлях до пристані Барсельона на північнім побережжі Венесуелі і звідти вантажити його на кораблі до Злучених Держав. Це тому, що ріка Оріноко мусіла б бути вичищена і втримувана безупину в сплавнім стані, а це коштувало б 30,-000,000. В додатку треба видати півтора мільйона річно на втримання ріки в сплавнім стані.

Це тільки кошти перевозу. Для експлуатації заліза треба побудувати під горою місто для робітників і все, що для їх життя потрібне, отже церкви, школи, театри, крамниці і забепечити постачання краму. Така робота це підприємство саме в собі, отже нічого дивного, що уряд убогої в гроші республіки не був у силі використати своїх природних багатств і волів відступити їх сусідам з півночі, не вважаючи на агітацію проти „Колосу з Півночі". Вже тепер працює в Серо Болівар 225 робітників між якими є 40 геологів і інженерів з Злучених Держав, а решта тубильці. Все це виплатиться тому, що не треба руди викопувати з глибини землі, а тільки розбивати саму гору і вантажити її на вагони, які заїздитимуть вділ так, як у фабриках спускають вироби з горішніх поверхів на долішні.

Є це окреме питання, як забезпечити перевіз чавуна через Карібське море, в якому на випадок необхідности, можуть появитися ворожі субмарини. Воно було б актуальне у війні й злучене тісно з обороною Панамського Каналу.

Заклик У. Н. Союзу до членства в справі Національного Датку

Екзекутива Українського Народного Союзу розіслала в останньому всім секретарям своїх відділів окремого листа, закликаючи Союзовий загал до складання ухваленого Четвертим Конґресом Американських Українців Національного Датку. Заклик звучить:

Лютий 1950

До Шановних Урядників і Членів Українського Народного Союзу!

Як Вам уже напевно відомо, Четвертий Конґрес Американських Українців, що відбувся у Вашинґтоні в днях 5 і 6-го листопада м. р. та в якому представники відділів нашої організації взяли масову і активну участь, ухвалив створити один збірковий Український Народний Фонд, що служив би найконечнішим вимогам українського національного життя та заспокоював його найпекучіші потреби. Цьогорічний бюджет Народного Фонду встановлено на $250,000, що його мається покрити з Національних Датків та принагідних збірок.

У зв'язку з цею ухвалою Четвертого Конґресу, Український Конґресовий Комітет проголосив в „Свободі" з 26-го січня ц. р. заклик до всього громадянства, взиваючи його складати Національний Даток, у висоті від $10 до $50, залежно від матеріяльної спроможности кожного. Даток повинні зложити всі українці, чоловіки і жінки, що мають самостійний заробіток та які почуваються членами нашої американсько-української спільноти.

Беручи на увагу цей заклик УККомітету, Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу гаряче поручає його великому загалові патріотичного членства УНСоюзу, закликаючи його й від себе до виповнення цего громадського обов'язку, яким є конечне і скоре зложення Національного Датку.

Ми знаємо, що Союзове членство, яке завжди виявляло так багато серця і співчуття на всі терпіння українського народу на Рідній Землі та яке завжди вело перед в організації і несенні йому допомоги, не потребує окремих вияснень щодо важливости і наглячости Національного Датку. Тим більшого співчуття і жертвенности вимагає від нас теперішнє положення українського народу і теперішня його героїчна боротьба за визволення. Наша Союзова традиція і наша Союзова честь вимагають від нас, щоби ми й тепер, як завжди, були перші в допомозі тим змаганням. Тому, хай же не буде ані одного Союзовця і ні одної Союзовки, які не виконали б цего свого громадянського і патріотичного обов'язку та не зложили свого Національного Датку!

Національний Даток треба посилати впрост до канцелярії УККомітету на адресу Ukrainian Congress Committee of America, P. O. Box 721, Church Street Annex, New York 7, N. Y., або теж за посередництвом своїх відділів, якщо ці своєчасно порозуміються в тій справі з канцелярією УККомітету та дістануть відповідні уповноваження та квітарі для потвердження збірки Національного Датку.

За Екзекутиву У. Н. Союзу: **Д. Ґаличин**, голов. секретар.

Василь Мудрий.

Все актуальна справа

ДО УКРАЇНСЬКО-ЖИДІВСЬКИХ ВЗАЄМИН.

У нашому національному й політичному житті є доволі актуальних справ і питань, які ждуть своєї розвязки. Їх у прилюдних виступах мало хто порушує, бо вони важкі, часом болючі і складні. Та все ж не можна їх ні відкладати ні промовчувати, бо само життя робить їх усе актуальними. До таких питань належить у нас українсько-жидівське питання.

Справа українсько-жидівського співжиття проходила в нас різні фази. Не маємо наміру запускатись у далекі нетри історії, бо це не є нашим завданням. Вистачить тільки ствердити, що великі історичні катаклізми ставили нераз українські відповідальні чинники перед сумні доконані факти деяких безвідповідальних одиниць, чи гуртків у ділянці українсько - жидівських взаємин. Це й було причиною упередження та несправедливої атмосфери між жидами й українцями. Але як часто незавидною в історії була доля українського народу на українських землях так узвязку із тим незавидною була доля і тамошнього жидівського населення.

Тематика українсько-жидівського співжиття в нас не нова. Вона находила поважний відгомін і в українському письменстві. Згадати б тільки творчість Івана Франка та Ольги Кобилянської. Проблема мішаних українсько - жидівських подруж найшла теж свій відгомін у драматичній творчості (Жидівка вихрестка).

(Але в тій ділянці само життя викинуло на свою поверхню небуденні трагедії, як наприклад: за націстичних часів у Станиславові український лікар д-р Воєвідка пішов добровільно на смерть, щоби не розлучитись із своєю дружиною - жидівкою. Український адвокат у Сяноку д-р Василь Блавацький згинув, щоби врятувати життя своєї дружини-жидівки та дітей).

Нема в нас багато праць на українсько-жидівські теми, але все ж є одна, пок. проф. Мицюка, доволі вичерпуюча щодо зібраного матеріялу про ролю жидів в українському житті. Вона мені тепер недоступна, але варто було б з нею познайомитись як українцям так і жидам.

В українсько - жидівських взаєминах були гарні і світлі моменти. Ось пригадаймо, що за австрійських часів галицькі українці йшли до виборів до австрійського парляменту спільно із сіоністами. За польських часів українські національні партії творили виборчий бльок у часі виборів до польського парляменту знов же таки із сіоністами із д-ром Ґрінбавмом на чолі. Не забуваймо, що в царській Росії українські революціонери працювали рука в руку з жидівськими. Центральна Рада прийняла була ліберальний закон про національно - персональну автономію для всіх національних меншин на Україні. Жидівські політичні діячі входили до українського уряду. В Українській Галицькій Армії були численні офіцери жиди. Вони перебули в ній усю кампанію аж до таборів інтернованих. Маємо неспірні дані, що жидівські лікарі та старшини були і є в УПА.

Чому я про це згадую? Тому, щоби підкреслити відрадний факт, що як по одній так і по другій стороні є люди, які в імя будуччини находять не тільки спільну мову, але й спільну дію тепер. Народам треба жити не тільки минулим, але й будучим. Коли минуле було прикрим, то відповідальним людям з одного та другого боку треба думати про те, як би в будуччині не допускати до похибок минулого і якби взаємини обох народів наладнати якнайкраще. В даному випадку не думаємо, щоби це могло статись нагло, за одним почерком пера. Атмосфера взаємних упереджень та жалів ще надто згущена. Її треба тільки поволі відпружувати та прочищувати від заразливих бацилів. Найкраще було б це робити ось тут, в Америці, на вільній землі Вашингтона.

Тут треба шукати взаємного українсько-жидівського зближення. Тут треба відповідальним людям з одної та другої сторони навязувати товариські та громадські звязки для виміни думок і для спільної праці над українсько-жидівським зближенням для потреб будуччини обох народів не тільки на українських землях, але й на всіх континентах, де доведеться жити українцям і жидам.

22)

— Чому аж завтра, я вимагаю негайно! — Ганка почула, як горло почало їй пересихати і запекли її очі — ось-ось, і виступлять на них сльози.

— Навіщо негайно? Наперед ми обоє гарно пограємось, хі-хі-хі, а завтра — то можна буде собі і йти, куди завгодно...

Ганка почула, як міцна рука, якої цим разом відбити не змогла, схопила її руку.

Ганка випружилася і скрикнула, даремно намагаючись відштовхнути від себе важку постать. Чула вже на своєму обличчі гарячий віддих і обличчя кололи їй вуса — шалик, видко, зсунувся.

Втім рипнули двері, хтось став у них і почувся різкий голос:

— Руки вгору!

Незнайомий моментально випустив Ганку з рук, відвернувся і блискавичним рухом скинув на землю свічку. Та, заки настала темрява, Ганка встигла в один короткий, як кліпнення повікою, момент побачити у дверях якусь постать, що стояла, простягнувши до її напасника револьвер.

Хвилину царювала в пивниці мертва тиша. Потім почулося легке шовгання підошвою по пивничній долівці, і, нагло, враз із перевертаною скринею, роздалося дике шамотання у темряві, глухі удари і важкі віддихи двох постатей.

Очі Ганки за короткий час привикли до темряви і при блідому проблиску з пивничного віконця вгорі вона почала розрізняти обриси клубовища, яке качалося на долівці. Нежданo одна з постатей відштовхнула другу, і в час, коли та заточувалася, шукаючи опори, перша, вибігла прожогом крізь двері. Друга постать зірвалась і скочила за нею наздогін, але кроки першої гупали вже по сходах, що вели нагору і за хвилину гримнули двері. Постоявши хвилинку у пивничних дверях, перша постать відвернулася. Ганка, що ошелемшена приглядалася всьому, встигла вже знайти напомацки коробку з сірниками і черкнула один.

— Левко! — крикнула вона, — а ви звідки тут?

— Пст! — підняв Левко пальця до уст. — Дай сюди сірнички.

Сірничок, який Ганка тримала в пальцях, погас. Вона затрясла коробку і Левко, йдучи за торохом, узяв її Ганці з рук. Засвітив сірничок, знайшов на землі свічку і запалив її.

Щойно тепер Ганка могла приглянутися Левкові. Зарослий, з засіяними вусами й бородою, він мало був подібний до колишнього Левка, проте Ганка пізнала його відразу по двох признаках, щодо яких помилитися не можна було: по усміху, що перекривлював йому губи трохи набік, і по пумпах — широченних, як козацькі шаравари, англійських коротких штанах, сивої барви в чорні і білі паски, — пумпах, які на виставах викликували сензацію, нераз, більшу ніж його малюнки.

Левко повів з видним невдоволенням пальцями по своїм неголенім обличчі. Ганка зірвалася і стала коло нього, стискаючи йому долоню. Він схопив її за рук і потяг за собою.

Вийшли з пивниці на довгий темний коридор, а з нього повернули праворуч, на сходи вгору. Обережно, навшпиньки підійшли по сходах і наткнулися на залізні двері. Клямки не було, але Левко, сіпнувши їх легко, без труду переконався, що двері замкнені з другого боку. Левко озирнувся навколо. Збоку стояла купа бервен. Левко метнувся до них і, по одному, притяг кілька та підпер ними двері. Двері ті відчинялися до пивниці, тож тепер годі було рушити ними, — можна їх було відчинити тільки тоді, коли повідсувати геть підпори. Зробивши те все, Левко задоволено повів Ганку назад надолину.

Тут Ганка врешті схопилася:

— Кажи ж, звідки ти тут узявся?

— Ті лайдаки...

— Хто?

— Та ті совєтчики. Зловили мене з самого початку і заквашували, як капусту, в пивниці. Щастя, що давали бодай незле їсти і не жалували пляшок пива. Ну, покищо ми безпечні і, дасть Бог, якось вирвемося. Лайдак, лайдак, — хто б то був сподівався!

— Хто лайдак? — спитала Ганка.

Але Левко не відповів. Побіг до своєї пивниці і повернувся з пляшками пива.

Ганка, якій Левко за той час дав потримати револьвер, здивовано поглянула на нього.

— Такий легкий? — спитала.

Левко засміявся:

— Навіть мухи не вб'є! Підчас голоду можна його на другий сніданок з'їсти, — з хліба зліплений. Три дні ліпив!

Був це справді майстерштик різьбарського мистецтва!

(Дальше буде).

Англійська господарка і вибори

Вибори в Англії, що відбудуться 23 лютого, відібються широким відгомоном у цілому світі, а зокрема в Злучених Державах. Як Партія Праці прийшла по війні до влади, вона ступила на шлях поступової соціялізації. Тому саме економічні гасла є у тих виборах головними. Англія, якої консервативна господарка була давніше зразком теж і для економічної структури Америки, тепер вирішить, чи їй дальше продовжувати путь у соціялізм, який започаткували останні вибори, чи після чотирорічних соціялістичних спроб, увінчаних націоналізацією деяких ділянок господарства включно з банками, зійти з цього шляху та шукати інших доріг.

Яка господарська структура переможе в Англії, годі сьогодні сказати. Партії виставили свої політичні та господарські програми і ними хотять заманити своїх виборців. Варта одначе пізнати, яку думку заступає господарський світ Англії, бо він повинен означувати здоровий курс державної господарки. Цю думку знаходимо в найбільше впливовому англійському журналі „Економіст", що кілька років взад святкував сторіччя свого існування.

Широко поширений не лише на британських островах, але й цінений закордонними, американськими й іншими економістами, політиками і журналістами, „Економіст" почав виходити у 1843 році, себто в тому році, коли в Англії славний філософ Джан Стюарт Міл видав свою „Систему логіки", коли визначний вчений Тома Карлайль надрукував „Минуле та сьогочасне" і в одній історик Меколей випустив у світ свої есеї. Всі ці книги мали неабияке значення не лише для самої Англії, але для всього культурного світу. Засновником і видавцем часопису був банкір ліберальних поглядів Джеймс Вилсон. До справжньої висоти підняв цей часопис зять Вилсона Волтер Беджгот, визначний економіст, автор ще до тепер живих економічних книг і світової слави журналіст.

Сьогоднішним редактором цього господарського часопису є один з найметкіших журналістів — вихований в університетах в Коломбії та Кембрідж — Джофрі Кровдер. Заслугою цього визначного публіциста не лише те, що він тримає руку на живчику економічних, політичних і міжнародних справ, але й зумів піднести почитність часопису з 10 тисяч на 44 тисячі.

Девізою його часопису є стара девіза Беджгота: „тримати думки, тримати думки міцно та — якщо треба — висловлювати їх міцно, але мати можливо мало упереджень і розуміється ніяких партійних упереджень". Свій політичний напрям означує сам автор, як „дещо на ліво від центру". Як сто років тому Вилсон і Беджгот заступались за „свобідну руку" (лессе фер), щоб рятувати свободу і добро країни, так у сторічному ювілейному виданні „Економіст" приніс благословення більшому поширенні державної контролі, маючи на увазі те саме загальне добро.

Часопис критично ставиться до теперішнього лейбористичного правління. У своїй статті „Морква і палиця" Кровдер говорить, що „може довести до катастрофи, коли вважати, що кожна людина це ангел або філософ (покрою якогось Маркса, чи Спенсера) та що всі люди відповідають вимогам морального ідеалізму, коли більшість з них — насправді — мов осли, яких жене ногу виграшу або страх перед голодом". Щодо майбутнього Англії він заповідає, що буде проведена ціла низка курсів вперед і взад між державною контролею та вільною промисловістю. Зрештою часопис ставить справу ясно, що його завдання дискусія: виробляти публічну думку і служити ідеї загального добра. Коли правління ліве — часопис іде направо, коли воно праве — він піде наліво. Чолове завдання часопису дискутувати державні, господарські справи, бо ніщо не є важніше, щоб оминути блудів і направити помилки, як дискусія. Вже Беджгот казав: „якщо знаємо, що нація є здібна продовжувати дискусію, то знаємо, що вона здібна забезпечити толеранцію".

Така високо демократична думка могла зродитись лише в такій політично зрілій нації, як англійська. Англійські вибори покажуть й тепер свобідну думку свобідного та політично виробленого народу. А це у сьогоднішньому світовому замішанні ідей і поглядів цікава і важлива справа.

Т.

Читайте українські книжки та часописи, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЕНВЕР, КОЛОРАДО.

Українсько - Американська Громада.

Здається, що усі нові іміґранти, які їхали в далеке Колорадо, думали, що вони є першими українцями, які туди ідуть. То ж не одному стискалося серце, коли думав, як далеко відбивається від зорганізованого українського життя і що опиниться сам один, як палець, в чужому морю. Та на щастя так воно не було.

В Колорадо є вже до 40 осіб нових іміґрантів, а і вони не є першими, бо вже більше як перед 50 роками приїхало сюди багато українців, головно з Лемківщини та Пряшівщини. Ці перші осували тут навіть греко-католицьку парохію зі своєю церквою і священиком. Та по смерти першого греко-католицького пароха, коли то жаден греко-католицький священик не приїхав похоронити помершого, і щойно по кількох днях римо - католицький священик відпровадив його на вічний спочинок, парохіяни зразилися і гуртово перейшли на православя. Ці перші іміґранти, що прибули до Америки для зарібків, були елементом національно мало свідомим і тому стали членами російсько - сербської православної парохії, яка існує по сьогоднішній день. Сьогодні ці парохіяни під національним оглядом представляються жалюгідно. Старша генерація уважає себе або за словаків, або уживає на своє національне очеркнення терміну „руські", а молоде покоління уже цілковито нічо не знає, якого вони роду.

Це все насунуло думку кільком одиницям з нової іміґрації створити в Колорадо організацію українців, щоб подібні випадки, як повищі, більше не повторилися. Передумови до заснування організації були досить тяжкі. Не знав ніхто ні адрес українців, ні до кого було за ними звернутися. Адреси новоприбуваючих ми засягали з місцевої преси, яка повідомляла про нові транспорти, і тільки по прізвищах ми орієнтувалися, хто може бути українцем. Відтак через редакцію „Свободи" дістали ми адреси кількох передплатників, старих іміґрантів, з якими теж ввійшли в контракт. Це одиниці, які не пропали в чужому окруженні.

Вкінці 18 грудня 1949 р. зібралося нас 13 осіб, усі мешканці Денверу, і так засновано „Українсько - Американську Громаду".

Вибраний Виділ зараз приступив до праці і в неділю, 8. січня, влаштовано Спільну Святу Вечерю, на яку зїхалися українці майже з цілого Колорадо, в числі 30 осіб. Наші традиційні страви і колядки створили святочний настрій і всі були підбадьорені на дусі та на мить забули, що вони далеко від Рідного Краю.

29. січня відсвятковано Академію 22. січня, а в програмі були реферати, пісні та деклямації. Було знова кілька нових українців.

Ця праця має поважні труднощі, бо наші люди розкинені на великій території, часто кількадесять миль від Денверу, і не можуть так часто приїздити на сходини, хочби з фінансових причин. Теж брак домівки дається дошкульно відчувати, і сходини відбуваються в приватних помешканнях.

Та все ж таки не бракує плянів на будуче. Рішено відбувати що дга тижні сходини членів, на яких проводитимуться гутірки на актуальні теми, а в березні пляннуємо влаштувати Шевченківську Академію.

Так, хоч малий наш гуртов і обставини не дуже сприятливі, але робимо, що можемо.

Л. К.

ДІТРОЙТ, МИШ.

„Грішниця" (Леся Українка).

Українці метрополії Дітройту збираються на Святочну Академію в честь великої нашої письменниці і поетки — Лесі Українки. Твори цієї поетки мало поширені між українцями, бо їх немає і тільки імя її знає, як поетки і письменниці. 37 відділ СУА прибрав собі імя Лесі Українки і старається популяризувати між своїм членством, головно тут родженим, її літературну працю.

В добірній концертовій програмі, яка буде презентована при кінці цього місяця, побачимо драмадичну поему Лесі Українки — „Грішниця", яка своїм глибоким змістом, що відповідає теперішній ситуації в Україні, вказує, як далеко в будуччину сягає думка поетки.

Грішниця починається прольогом, в якому говориться про „білу" війну в певному далекому краї, яка відбувається таємно, внутрі, без гарматніх стрілів, без гучної сурми. Хоч поетка в цілій поемі не згадує ані одним словом про Україну або український нарід, то тимбільш можна яскраво бачити, що „біла" війна, це внутрішний таємний спротив України супроти свого гнобителя — Росії. Біла війна, це могутнє слово Шевченка, це війна правди з неправдою, світла з темними силами, це всі заборони писаного і живого слова на Україні і нищення свобідного розтою для українців.

У другій, сценізований частині поеми, Леся персоніфікує Україну як — Жінку, яка доведена до розпуки ворожими переслідуваннями, лучиться з другими і доконує бомбового замаху на „високу будівлю" в якій, в переносному значінні концентрується ворог. В цьому замаху Жінка паде ранена і сторожа відставляє її у шпиталь під догляд Сестри Милосердя. Очевидно, Жінці-Україні грозить засуд смерти за цей великий „гріх".

Перед засудом, Жінка ця хоче зложити зізнання чи радше — сповідь, в обличчі Справедливости, яку бачимо в постаті Сестри Милосердя і тут у цій сповіді Жінка розкриває народню трагедію, як „місто наше зайняла облога", це треба розуміти, як Україну зайняли російські впливи, заборони рідного слова, переслідування і як вкінці підірвана такими обставинами Україна мусіла „одкрити брами і вороги з тріюмфом ввійшли в неї".

Леся Українка закінчує свою поему якимсь незбагнутим — виждливим, бо Справедливість несповнена і Україна жде свого — вирішення. Жінка ця перед своїм розпяттям дала світові знати, щоб світ думав, защо її карають і судять.

Віримо, що українці Дітройту прийдуть на цей концерт в честь Лесі Українки. Решта в оголошеннях.

ЮМЦ.

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й.

Коляда на народні потреби.

Український Горожанський Клюб у Водервліт висилає з каси з нагоди Різдва $25 як коляду, а члени зложили $27.50 Разом вислано до ЗУАД Комітету $52.50.

Український Клюб $25; по $2: П. Урбан і О. Спяк; по $1: В. Футулуйчук, В. Галайко, П. Ковальчик, Й. Крушеницький, Л. Завійський, Я. Вовчко, Н. Древецький, П Розенбайгер, М. Завійський, С. Ковальчик, В. Вовчук, А. Кріл, А. Гобляк, А. Пованда, А. Феник, М. Дичко, С. Михаєв, І. Зендрон, Н. Завійський. Решта дрібними.

За У. Г. Клюб:

Л. Завійський, предс.;
І. Д. Спек, секретар.

Український Народний Союз

VI.

БОРОТЬБА ЗА НАЦІОНАЛЬНЕ ОБЛИЧЧЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Український Народний Союз повстав в тих часах, як після „великої руїни" в українській історії ще й саме обличчя українських народних мас в самій Україні продовжувало свою кристалізацію, а що ж тоді могло бути тут, в Америці, серед далеко не усвідомленої ще маси української еміграції, відірваної від рідного ґрунту та позбавленої всіх його життєдайних соків! Українському Народньому Союзові довелося власне під цим оглядом відіграти рішальну ролю, хоча це й не приходилося легко і не обійшлося без затяжної боротьби та всіляких внутрішних потрясень.

Вже з опису першої конвенції було видно на який шлях вступила ця організація, що на перших своїх зборах на всі груди і зорганізовано проспівала український національний гимн „Ще не вмерла Україна". Ясно, що це було викликом для всіх пропорційно численних москофілів, мадяронів та інших рутенців, що змагалися тоді за опануванням цієї народної організації. Це пробивається теж зі звітів з дальших конвенцій Союзу, що постійно виказують щораз більший ріст молодої організації.

Короткий перегляд чотирьох перших конвенцій подано вже в попередніх статтях на цьому місці.

П'ята конвенція відбулася в Шенандоа, Па., і в ній вже взяло участь 24 делегатів. Предсідником конвенції був о. Т. Обушкевич, а секретарювали: о. Бончевський, Д. Пирч і Д. Капітула. Зі звітів виходить, що за один рік Союз збільшився на нових 574 членів, так що їх загальна кількість виносила вже 1,593, тоді як загальне майно Союзу зросло до $5,688.57. На цій конвенції прийнято ухвалу, щоб до Союзу приймати й дітей членів після скінчення одного року життя, а висоту посмертного збільшено з 500 на 600 долярів. До екзекутиви головного уряду тоді вибрано: Юрій Хиляк — предсідник, Іван Добош — заст. предс., о. Антін Бончевський — секретар, Денис Пирч — заст. секр., та Кіндрат Бончевський — касієр.

Шоста конвенція відбулася в Питсбургу, Па., в днях 12 і 14 червня 1900 року, під головуванням о. М. Балога, а секретарювали Іван Бурштин і Василь Гришко. Всіх делегатів було 41, а звіти вказували, що в Союзі тоді було 3,067 членів та 10,184.40 долярів майна. На цій конвенції вже теж формально виявилася ця вперта боротьба за виразне національне обличчя організації, яку від самого початку вели її піоніри. На цій конвенції вже ухвалено, щоби Союз в англійській мові носив назву "Little Russian National Union", а не "Russian" як цього домагалися москофіли і мадярони. Це в 1900 році. На тій же самій конвенції збільшено висоту вкладки в такому порядку, що нові члени від 16 до 25 року життя повинні платити 50 центів вступного, а від 25 до 30 літ один доляр і від 35 до 45 літ $1.50. Самі місячні вкладки рішено підвищити з 50 на 70 центів місячно. На річному засіданні головного уряду після тої конвенції, яке відбулося в Бофало 11-го червня 1901 р., ухвалено, щоби до Союзу приймати теж українців з Канади, якщо вони належатимуть до місцевих братств і разом з братствами приступлять до Союзу. На конвенції вибрано предсідником Союзу о. Антона Бончевського, його заступником Олексія Шаршоня, секретарем Дениса Пирча а касієром Олексія Шлянту.

Сьома конвенція Союзу, яка відбулася в Джерзі Сіти в днях 18 до 20 червня 1902 року з о. М. Стефановичем як головою і С. Ядловським та В. Гришком як секретарями, важлива в історії цеї організації, бо власне на цій конвенції відносно ще велика кількість москофілів робила тоді великий вітер та всі можливі заходи, щоб захопити Союз цілковито в свої руки. Але це не тільки не принесло їм бажаного успіху, бо ані один з них не ввійшов до головного уряду, але ще й навпаки, причинилося до приспішення повної кристалізації виразного національно - українського обличчя Союзу. На тій же конвенції винесено окрему ухвалу, на підставі якої урядниками в Союзі та всіх його братствах могли бути тільки українці. Ці ухвали і рішення мали переломове значення для дальшого розвитку Союзу під національним оглядом. Ними закінчено довгі і вперті спроби компромісів та уґодовства з москофілами, між іншим щодо національної назви, перерішаючи виразний національно-український характер організації. Під час цеї конвенції Союз мав уже 3,384 членів, зорганізованих в 60 місцевих відділах, та $14,252.19 майна. Ця конвенція важлива в історії Союзу ще одним фактом: на ній вперше ухвалено дати допомогу „Старому Краєві", висилаючи з каси Союзу $50 на допомогу українським студентам у Львові. До дальших важливих рішень сьомої конвенції належить зарахувати теж ухвалу платити з каси Союзу по 10 центів за „Свободу" від кожного дорослого члена. В першому на цій конвенції тайному голосуванні вибрано екзекутиву нового головного уряду в такому складі: о. М. Стефанович — предсідник, М. Кравчишин — заст. предс., Денис Пирч — секретар і Олексій Шаршонь касієр. Восьма конвенція в 10-тиріччя оснування Союзу, відбулася в травні 1904 року, теж з величавою культурною програмою. Про неї — в черговій статті на цьому місці.

ЗАГРОЗА ПЕРШОЇ КРІЗИ В УРЯДІ ІЗРАЇЛЯ.

Тель Авів, 20 лютого. Ізраїльському урядові загрожує **перша кріза від часу його створення, як трьох членів уряду, що репрезентують релігійні групи, почали бойкотувати урядові засідання. Премієр Бен Гуріон повідомив, що їх відсутність на ще одних нарадах уважатиметься за їх резиґнацію.**

ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУЛ В ПИТСБУРГУ НЕ ПОВЕРНЕ В ЕВРОПУ

Питсбург. — Станіслав А. Скажинськi, заступник польського консула, оприлюднив, що він покидає службу і не поїде домів, як цього зажадала від нього його влада. Він називає теперішній режим у Польщі большевицьким, що стоїть під диктатурою Кремля.

ПРОФ. В. КІРКОННЕЛ ПОЧЕСНИМ ДОКТОРОМ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Винипеґ, Канада. — Підчас першої сесії Третього Конгресу Українців Канади 7 лютого відбулося врочисте наділення почесним докторатом Українського Вільного Університету, проф. д-ра Ватсона Кірконнела, який під теперішню пору є президентом Акадійського університету. Промоцію переведено у приявності 500 делеґатів і гостей на тлі емблеми наших найвищих наукових установ на еміґрації — УВУ й УВАН в репрезентативній залі готелю Роял Александра. Це була кульмунаційна точка всіх церемоній в часі Конгресу. За процесією 50 градуованих українців увійшли на залю; Л. Білецький, Я. Рудницький, Дм. Дорошенко, през. Манітобського университету д-р А. Г. С. Джилсон, през. Акадійського університету д-р В. Кірконнел і проморор проф. д-р В. Симсон з Саскачеванського університету. Святочну церемонію відкрив проф. Ярослав Рудницький в українській та англійській мовах і передав привіт Конгресові від Українського Вільного Університету в Мюнхені. Потім переповів історію цього університету від його заложення в Празі в 1921 р. Проф. Симсон зясував заслуги проф. Кірконнела для української культури і перечитав в латинській мові промоційну формулу а д-р Рудницький заклав на шию соленізанта академічний гуд. — („Новий Шлях").

Е. КОЗАК В „ДІТРОЙТ НЮЗ"

Дітройт, 20 лютого. Місцевий щоденник „Дітройт Нюз" з 12-го лютого помістив карикатуру „Перед і зад Совєтів", виконану відомим нашим карикатуристом „Еком", Едвардом Козаком. Карикатура представляє набундюченого та удекорованого спереду совєтського маршала, що в протилежності до переду, брудний, полатаний і завошивлений зізаду. При цьому подано коротку інформацію про артиста.

МекҐРЕТ ГОЛОВОЮ КОМІСІЇ ДЛЯ МІЖНАРОДНЬОГО ПРАВА

Вашингтон. — Генеральний прокуратор Дж. Гаверд Мек Ґрет став головою Американської Комісії в Академії Міжнародного Права в Газі. Академія находиться в Палаті Миру, уфундований американцем Ендру Карнегі у столиці Голандії. Вона заложена в 1914 р. У Палаті Миру находиться теж осідок Міжнародного Суду Справедливости. Американська комісія існує для допомоги згаданим установам.

КВІНТЕТ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ (в давнішому складі). Посередині — провідник Квітету, С. Ганушевський.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохаєтеся на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за виграту часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19237 Пнівського Ілька с. Миколи з с. Товмачик, Коломия, від Білоус Василя.

19238 Кручка Марію, або Анну з с. Постолова, маму Анни і Максима, від Евгенії Кручка д. Максима.

19239 Коцур Андрія з с. Устрики Горішні, Сянік, від Анни Коцур.

19240 До Таборових Рад в Німеччині. Просимо оголосити, що Вус Василя шукає. Теодор Кушнір з Америки. оГолоситися в ЗУАДКомітеті у Филаделфії під ч. 19240.

19241 Шиш Андрія з села Пятничани, Стрий, від Стасула Миколи.

19242 Ґула Костя з с. Кідания, Бучача, від Иосифа Ґули с. Івана.

19243 Котан Михайла з с. Гусна, Великий Березний, від Марії з Котанів Петрик.

19244 Окотруб Пелагію з с. Зазулів, олочів, д. Івана від Саврас Івана.

19245 Турчинського Михайла з с. Двірці, Мости Великі, від Турчинського Михайла с. Александра.

19246 Кацан Данила і Павла з с. Новосильці Гневош, Сянік, від Софії Олешко з дому Плеш.

19247 Ріх Степана і Олега з с. Теплиці, Ярослав, від Піскор Михайла.

19248 Дзюбан Михайла з с. Павлова, Ярослав, від Піскор Михайла.

19249 Богуш Василя с. Пилипа з с. Пяткова, Перемишль, від Романа Богуша.

19250 До Таборових Управ в Німеччині і Австрії. Просимо оголосити, що Адамчук Анну д. Левка з с. Бабятин, Сокаль, пошукує Семен Адамчук з Америки. Голоситися в ЗУАДКомітеті у Филаделфії, під ч. 19250.

19251 До Таборових Управ в Німеччині. Просимо оголосити, що Николишин Андруся з с. Тирнавка, тСрий, пошукує сестра Марія Лапке з Америки. Голоситися в ЗУАДКомітеті у Филаделфії під ч. 19251.

19252 Грицак Антона з села Переволоки, Бучач, від Анни з Катріїв Мевуш.

19253 Казюк Василя і Миколу з с. Нагіряни, Заліщики, від Дмитра Казюка.

19254 Салі Конрада з Чарторії, Україна, від доньки Розалії з Саліс Лаврієнко.

19255 Матковського Михайла з с. Маткова, Турка, від Михайла Матковського, с. Иосифа і Анни.

18256 Довопота з Дейнеків Марію з с. Іґровиця, Тернопіль, від Миколи Біскупського.

19257 Бережанську Анастазію і Євку з с. Яворець, Сянік, від Луців Григорія, сина Галі Бережанської.

19258 Яцик (Курочків) Миколу з с. Підзвиринець, Рудки, від абаль Петра, с. Павла і Олени.

19259 Сподарик Василя, с. Микити і Марії Паляниця з с. Журавці, Рава Руська, від Стефана Сподарика, с. Якима і Ксені Довбуш.

19260 Коціборського Стефана с. Петра з с. Головчинці, Заліщики, від сина Михайла Коцiборського.

19261 Лозінського Михайла, с. Івана і Катерини з Бойків з с. Ляшки Мурованi, Самбір, від Йосифа Лозінського.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СТ. КАТЕРІНЕ, ОНТ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 427, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться 26. лютого, в годині 2. пополудні, в домі У.Н.О., 177 Ніяґара вул. На цих зборах буде вибір уряду на 1950 рік і делеґата на конвенцію УНС. — В. Драґан, гол.; П. Цибуляк, секр.; І. Ковальський, кас.

БОФАЛО, Н. И. — Місячні збори відділу 299 відбудуться в неділю, 26. лютого, в годині 1:30 пополудні. Проситься членів явитись на означений час, бо є багато справ до полагодження. Довгуючих членів взивається вирівняти свої вкладки. Просимо тих, що ще не є членами Союзу прийти і вписатися. За інформаціями телефонуйте: W.O. 1092. — За уряд: А. Коваль, предс.; І. Сидорович, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. ім. С. Петлюри, від. 189, відбудуться 26. лютого, в год. 12:30, в салі Прогр. Амер.-Укр. Клюбу, 1938-40 Germantown Ave. Тому, що є важні справи до полагодження, присутність всіх членів є конечна. — В. Васюк, гол.; В. Костюк, кас.; Г. Харамбура, секр.

ПОДЯКА

Хоч у цей дуже скромний спосіб щиро дякуємо **ВПані МАРІЇ СКОЧИЛІС** з Дітройту за спровадження нас до Америки і заопікуваннятся нами зовсім безінтересовно до часу знайдення помешкання і праці. З цілою приємністю мусимо підчеркнути, що п. Скочиліс лише з почувань щиро-українських допомогла в той самий спосіб і більше родинам, котрі перебували на скитальщині у Німеччині.

Д-р Годів Григорій
з родиною.

ПОДЯКА

Не маючи змоги віддячитись **ВП. Пані ФЕНІ СТРІЛЕЦЬ**, Ню Йорк, за її доброту — складаємо отсим щиру подяку за вислання нам „ашуренса", за прийняття і опіку в свойому домі і за всі старання для нас. Хай її і мужа Бог благословить і дасть здоровя і щастя в житті. Пані Стрілець вже сотням скитальців помогла — хай їй Бог помагає!

Анна і Нор. Рибак.

Поминальне Богослуження

В 8-му річницю смерти бл. п. о. Петра **ТОМАШІВСЬКОГО** пароха Коцюбинець,

ДНЯ 22. ЛЮТОГО 1950 р. в 9. год. рано в церкві о.о. Василіян про 7. вул. в Ню Йорку відправиться **СЛУЖБА БОЖА**, на котру запрошує рідню, товаришів і знайомих

Жінка, діти і внуки.

Дня 9-го лютого 1950 року померла МАРІЯ ҐАБРИК з роду РИБАК.

Покійна походила зі села Будьків, пов. Бібрка. Прожила усього 58 років. Була тихої вдачі і жертвувала щиро на народні і церковні цілі. Полишила мужа Юрія, дочку Анну, сина Михайла і четверо внуків в смутку.

Похорон відбувся 13. лютого з похоронного заведення до церкви Сош. св. Духа при 5-тій вул., а відтак на цвинтар св. Івана на вічний спочинок. — Вічна Їй память!

Подав **П. Малицький.**

ПОШУКУВАННЯ

Іван ІЛЬЧИНСЬКИЙ пошукує брата **ТОМКА ІЛЬЧИНСЬКОГО**, сина Константина і Анни з дому Шуст, з Бродів, котрий виїхав перед першою світовою війною до Америки. Хто знає про него, або він сам, прошу голоситись до:
IWAN ILCZYNSKYJ
2129 W. Pierce St., Chicago 22, Ill.

Інженер **Михайло КОРЧИНСЬКИЙ** зволить подати свою адресу до Товариства Українських Інженерів в Америці, **11 Іст 7 Стріт, Ню Йорк 3, Н. И.**

Пошукую стрийків **ЮСТИНА І КОСЬЦЯ ЛОГОЙДУ** зі села Довга-Вонилів, повіт Калуш. Пошукує дочка Дмитра. Хто знає про них, чи вони самі, прошу писати до:
WASYL BUNKO
34 Willow St., Washington, N. J.

Пошукую **СТЕФАНА ПОПТАНИЧА**, який знаходиться в Auburn, N. Y., **МІЛЬЧАКОВСЬКОГО і ШУШНЯКА**, знаходяться в Syracuse, N. Y. Всі три походять зі села Беньова, повід Турка над Стр. Хто знає про них, чи вони самі, прошу писати до:
ДМИТРО БУНЬКО
34 Willow St., Washington, N. J.

Пошукую **ЕВДОКІЮ ЖОЛОБКО**, донька Лазаря, зі села Перекоси, повіт Калуш, яка прибула в 1936-7 році до Америки. Пошукує **АННА ЛОГОЙДА** з того ж села. Хто знає про неї, чи вона сама, прошу писати до:
WASYL BUNKO
34 Willow St., Washington, N. J.

АННА ДАНІВ, яка прибула до ЗДА 9. березня 1949, зволить негайно подати свою адресу ЗУАДКомітетові у Филаделфії. Справа важна.
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ОЛЕНА САБАТ, замужна **ЦИЦИК**, пошукує свого брата родину, а то **Василя, Івана, Анну і Марію САБАТ** зі села Тиха, повіт Самбір, Галичина, котрі перебувають у Німеччині. Хто про них знає, або вони самі, хай зголоситься на адресу:
OLENA CYCYK
330 Randalph St.,
Youngstown, Ohio, U. S. A.

Пошукую брата **ПАВЛА ЦЮПА**, родженого в Мостах Великих, повіт Жовква, котрий виїхав з Галичини коли нім. війська покидали Львів, до Німеччини. Хто про него знає, або він сам, голоситись на адресу:
WASYL CIUPA
4117 Oak Park Ave.,
Cleveland 9, Ohio, U. S. A.

ТАРЗАН, ч. 2285. Ґор найшов Ніту.

Коли Ніта, у страсі, перед харчінням і скреготом нетрових борців втікала...

...Ґор, спонуканий погрозою д-ра Зі, пігнав на віднайдення Тарзана.

Ніта пригнала з лоскотом посеред хащів. Ґор почув це й думав, що це був малпочоловік.

Коли Ніта вбігла в прогалину, обоє станули проти себе здивовані.